

विसृज्योऽग्निरिव ज्वलन् । स तस्यां पितृकन्यायां
(पुलस्त्यकन्यायाम्) पीव्यां जनयिष्यति । कन्यां पुत्रां च
चतुरो योगवर्मान् महाबलान् । कृष्णं गौरं प्रभुं
शम्भुं कृत्वीं कन्यां तथैव च । ब्रह्मदत्तस्य जननीं
सहिषीं त्वष्टुहस्य च" हरिवं० १८३० । "अणुहोनाम
तस्यासीत् पुत्रः परमधार्मिकः । प्रादात् कन्यां शुक्र
स्तम्भैः कृत्वीं पूजितलक्षणाम् । सत्वगीलगणोपेतां योग-
धर्म्मरतां सदा" हरिवं० २३३०

वेदे स्वात्प्रादि० व्यातर्त्तम् । २ कृत्वेत्यर्थे च । "अपागू-
हचमृतां मत्तैः भ्यः कृत्वी" ऋ० १०।१७।२ । "कृत्वी
कृत्वा" भा० "जातवेदोऽवाहृद्व्यानि सुरभीणि कृत्वी"
१०।१५।१२ । ३ कर्म्मणि स्त्री० "निर्द० "भातरक्षु वः कृ-
त्वो मसि" ऋ० १।१६।१३ । "कर्मणा एमसि
एव" भा०

कृत्स्त्र् त्रि० कृत्वीं कर्म्म अर्हति यत् । कर्म्मार्हं कर्म्म कारके
"अज्यसेऽग्ने राजी न कृत्स्त्रः" ऋ० ६।२।८ "कृत्स्त्रः
हविर्वहनादीनां कर्म्मणां कर्त्ता" भा०

कृत्म् न० कृन्नति कृप्ति वा कृत्-कृदने कृदने वा सः
किञ्च । जलेऽसमुदाये शपाये पु० सि० कौ०

कृत्स्न न० कृत्-कृत् । १ सकृले २ जले ३ कुक्षौ पु० । २ सशेषे
त्रि० नेटि० "तानकृत्स्नविदो मन्दान् कृत्स्नविद्विन् विन्वा-
लयेत्" गोता । कृत्स्नस्य भावः पञ्च । कर्त्तृस्त्रा-
न० तल् । कृत्स्नता स्त्री त्व कृत्स्नत्व । न० सकल्ये । "का-
र्त्तृस्त्रायत्योः सम्पद्यमाने सातिः । जलसात् सम्पद्यते

कृदृत् पु० कृ-अरन् "कदरादयस्य" उषा० नि० । कुक्षले
अक्षकोष्ठे उज्ज्वल० । २ दिशउत्तरे च न० निर्द० ।
३ गृहे पु० निर्द० ।

कृधु त्रि० कृत्-उन् वा० कृत् प्रणे० । सुखे निर्द० । "यदस्या
अङ्गभेदाः कृधुः स्यात्कृधुपातसत्" यजु० २१.२८, "प्रतीत्ये न
कृधुना तपासः" ऋ० ४.५.१४, कृधुना सुखेन" भा० "मम
स्वनात् कृधुकर्म्मो भयात्" ऋ० १०.२७.१ स्वार्थे क । तत्कार्थे ।
तत् अतिशयाने इण् अतोः । कृधिव । रैयसुनि ।
कृधीयस् अतिशयेन सुखे त्रि० रैयसुनि स्त्रियां ङीप् ।
भावे रमनिच् कृधिमन पु० अयम् कर्त्तृव न० सुखत्वे

कृन्तल न० कृत्-कृन् पुम् च । साङ्गले सि० कौ० ।

कृन्तन न० कृत्-ल्युट् वा० मुम् च । १ कृदने कर्त्तृने "कृन्तनं
नखकेशानां कृदनेन वनकृतेः । शवागौचै न कर्त्तृस्य
प्रठनं पाठनं तथा" नारदः । कर्त्तरि ल्युट् मुम् च ।

२ कृदके त्रि० करणे ल्युट् । वा० मुम् च । ३ कृदने साधने
"नातः परं कर्म्म निबन्धकृन्तनम्" भाग० ६.२.४,
स्त्रियां ङीप् । नखनिकृन्तनी

कृन्तविचक्षणा स्त्री कृन्त (कृन्ति) विचक्षण ! इत्युच्यते
यस्यां क्रियायां भू० सं० । विचक्षणसम्बोधनकर्त्तृनाथ-
निदेशक्रियायाम् ।

कृत् कल्पने (सम्पत्तौ) भा० आत्म० लुङि लुटि लृटि लृङि च उभ०
दृतादि अक० वेट् । अस्स कृतः रकारस्थाने लः । कल्प-
ते । अकल्पत्-अकल्पित-अकृप् । कल्पतासि कल्पितासे
कल्पस्यति कल्पस्यते-कल्पिष्यते । कल्पितव्यः-कल्प्यः
कल्पनम् कल्पः । कृप् प्रः कृप् प्रिः । शिचि । कल्पयति ते
अचकल्पत् त-अचीकृप् पत् त । कल्पितः कल्पना कल्पयिता ।
"कृप् सम्पद्यमाने" वार्त्ति० । एतद्वोगे सम्पद्यमाने
कर्त्तरि चतुर्थी । भक्तिर्ज्ञानाय कल्पते । "कल्पयित् कल्प-
नामास वन्यामेवास्य संविधाम्" "कृप्नेन सोपानपथेन"
रघुः । "रचिसंप्रकृप् प्रम्" भट्टिः "प्राजापतिकल्पितयज्ञ-
भागम्" कुमा० । कृदने च सक० "कृप् प्रकेशनखशस्त्रः"
मनुः "कल्पनं कृदनेन" जुङ्गु० ।

अनु+प्रथमविधानप्रतिनिधीकरणे सक० "यज्ञः प्रथमकल्प-
स्य वोऽनुकल्पे प्रवर्त्तते" स्मृतिः ।

अव+अवधारणे "अनवकृप् प्रावेवः" सि० कौ० ।

आ+भूषणे सक० आकल्पः भूषा

वि+कल्पि-संशये विकल्पयति संशये इत्यर्थः ।

सम्-कल्पि इदं करिष्यामीत्येवंरूपे मानसव्यापारभेदे ।

"कामः सकल्योविचिन्त्येत्यादि" युतिः "मनसा संकल्प-
यति वाचाऽभिलपति" स्मृतिः । मानसकर्मार्थिनापने
"संकल्पेन विना राजन् यत्किञ्चित् कर्त्तते नरः" ति० त० ।

कृप दौर्बल्ये कृद० चुरा० उभ० अक० सेट् । कृपयति ते अचि-
कृपत् त्रिपयति ते कल्पति अचकल्प्यचचीकृप् पत्-त अकल्प्यीत् ।

कृप युतौ चित्तीकरणे वा चुरा० पक्षे भू० पर० सेट् । क-

कृप पु० चु० कृप-अच् । राजर्षिभेदे "यथा रुग्णं श्यावकं
कृपमिन्द्र ! प्रावः" ऋ० ८.२.१२, "रुग्णं श्यावकं कृपं
चैतन्नामकांस्त्रीन् राजर्षीन्" यथा प्रावः" भा० ।

कृपा अस्वस्थस्य पालनसाधनत्वेन अर्थ० अच् । शरदतो
गातमस्य २ पुत्रे ३ तत्सुतायां स्त्री ङीप् । यथा च त-
योदत्पत्तिस्तन्नामता च तथा भा० आ० १२० य० उक्तं यथा
"कृपस्यापि मम ब्रह्मन् । सम्भवं यक्ष्म मर्हसि । शरत्सम्भात्
कृप कृप कथं वाऽस्त्रायवाप्तवान् । वैयस्मायन